

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 47/2010 vp

Lakialoite laiksi kansanedustajain eläkelain ja kansanedustajain perhe-eläkelain 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä joulukuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi lakialoitteen laiksi kansanedustajain eläkelain ja kansanedustajain perhe-eläkelain 1 §:n muuttamisesta (LA 115/2010 vp — Timo Kalli /kesk ym.).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallintojohtaja Pertti Rauhio, eduskunnan kanslia
- johtaja Heli Backman ja hallitusneuvos Esko Salo, sosiaali- ja terveysministeriö
- työmarkkinalakimies Marja Isomäki, valtiovarainministeriö
- aluekehitysjohtaja Heikki Kammonen, Valtiokonttori
- lakiasiaainjohtaja Anne Perälehto-Virkkala, Keva.

LAKIALOITE

Aloitteessa ehdotetaan kansanedustajain eläkelain niin sanottua sopeutumiseläkettä koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että jatkossa ennen varsinaista vanhuuseläkeikää maksettavan mainitun eläkkeen sijaan maksettaisiin alle 59-vuotiaille kansanedustajille sopeutumisrahaa edustajantoimen kestosta riippuen enintään yhden—kolmen vuoden ajan edustajantoimen päättymisestä. Samalla lain nimike muutettaisiin siten, että se olisi laki kansanedustajien

eläkkeestä ja sopeutumisrahasta. Sopeutumisrahan maksamiseen vaikuttaisivat työ- tai yrittäjätoimintaan perustuvien ansiotulojen lisäksi sopeutumisrahan saajan pääomatulot. Lakiin ehdotetaan myös eräitä lakitekniisiä muutoksia, jotka aiheutuvat työeläkejärjestelmään viime vuosina tehdyistä muutoksista. Lisäksi kansanedustajain perhe-eläkelain 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että perhe-eläkeoikeutta ei olisi sopeutumisrahalla olleen kansanedustajan jälkeen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta pitää kansanedustajien eläkkeisiin ehdotettua uudistusta kannatettavana ja puoltaa

sen hyväksymistä. Ehdotus on yhdensuuntainen viime vuosina toteutettujen eläkepoliittisten uudistusten kanssa. Eri eläkejärjestelmissä on py-

ritty luopumaan sellaisista eläkeuodoista, jotka mahdollistavat varhaisen eläkkeelle jäämisen. Tästä syystä on johdonmukaista luopua myös kansanedustajan sopeutumiseläkkeestä, jonka turvin voi jäädä nk. täydelle eläkkeelle alimmillaan noin 40-vuotiaana. Sopeutumiseläkkeen sijalle tulevan etuuden, sopeutumisrahan, määräaikaisuus kannustaa työnteon jatkamiseen edustajantoimen jälkeen. Samalla sopeutumisraha kuitenkin kohtuullisella tavalla väliaikaisesti turvaa edustajavuosien jälkeistä toimeentuloa. Kansanedustajien vanhuuseläkkeen ikärajana säilyy edelleen 65 vuotta.

Sopeutumisrahan taso määräytyy sekä edustajantoimen pituuden että edustajan palkkion perusteella. Käytännössä sopeutumisrahan minimi on 28 % edustajapalkkion määrästä eli noin 1 750 euroa kuukaudessa. Jos sopeutumisrahalle jäävä saa jo jostain toisesta järjestelmästä eläkettä, otetaan eläke huomioon sopeutumisrahan määrää laskettaessa. Lisäksi sopeutumisrahaa vähentävät täysimääräisesti sekä ansiotulot että pääomatulot.

Sopeutumisrahaan on oikeus vähintään 3 vuotta edustajana toimineella. Sopeutumisrahan kesto määräytyy edustajantoimen pituuden perusteella ja on edustajavuosista riippuen 1, 2 tai 3 vuotta. Sopeutumisrahalle jäävän pitkään edustajana toimineen tulee olla iältään vähintään 56-vuotias ja yhden kauden edustajana toimineen vähintään 58-vuotias, jotta hän olisi oikeutettu sopeutumisrahaan tätä pidemmäksi ajaksi eli eläkkeelle jäämiseensä asti. Kokonaisuudessaan uudistus merkitseekin heikennystä edustajantoimen jälkeiseen toimeentuloturvaan.

Valiokunta huomauttaa, että sopeutumiseläkkeen muuttuminen määräaikaiseksi sopeutumisrahaksi edellyttää, että erikseen selvitetään, miten uusi etuus, sopeutumisraha, otetaan huomioon muita sosiaalietuuksia, kuten sairauspäivärahaa, vanhempainrahaa tai vammaisuuksia myönnettäessä. Samoin olisi tarpeen selvittää sopeutumisrahan vaikutus muun muassa eläkkeen kertymiseen ja työkyvyttömyyseläkkeen ja perhe-eläkkeen suuruuden määräytymiseen. Valiokunta katsoo lisäksi, että lainsäädännön sel-

keyden kannalta olisi tarpeen ajanmukaistaa edustajien eläkkeitä sekä perhe-eläkkeitä koskevat lait kokonaisuudessaan vastaamaan niin sisällöltään kuin terminologialtaan paremmin voimassa olevan työeläkelainsäädännön sääntelyä.

Valiokunta ehdottaa, että lait tulisivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011. Lakia sovelletaan kansanedustajiin, joiden edustajantoimi on alkanut ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

Valiokunta ehdottaa 2, 4 ja 5 §:ssä olevien viittaussäännösten tarkistamista. 18 §:ssä säädetty etuuden hakijaa tai saajaa koskevista tiedoista ilmoittaminen ehdotetaan kansliatoimikunnan sijasta eduskunnan kanslian tehtäväksi. Lisäksi valiokunta ehdottaa lain nimikkeen muuttamista muiden työeläkelakien tapaan yksikkömuotoon.

2. lakiehdotus

Valiokunta ehdottaa, että 1 §:n 1 momentin viimeinen virke poistetaan. Sopeutumisrahalla olleen edustajan jälkeen suoritetaan perhe-eläkettä soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olleen työntekijän osalta säädetään.

Valiokunta ehdottaa lisäksi lain nimikkeen muuttamista ensimmäisen lakiehdotuksen nimikettä vastaavasti sekä 2 §:n viittaussäännöksen tarkistamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakialoitteeseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään uusi 3.—5. lakiehdotus (Valiokunnan uudet lakiehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

kansanedustajain eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kansanedustajain eläkelain (329/1967) 7 §:n 2 momentti, 10, 12, 13, 16 ja 17 §, sellaisina kuin niistä ovat, 7 §:n 2 momentti laissa 864/1971, 12 § osaksi *laeissa* 1531/1993 ja 832/2004 sekä 13 ja 17 § laissa 1531/1993,

muutetaan lain nimike, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 3 §, 4 §:n 2 momentti, 4 a ja 5 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §, 11 §:n 4 momentti, 14 § ja 18 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 momentti laissa 541/1982, 2 §:n 3 momentti, 4 §:n 2 momentti ja 11 §:n 4 momentti laissa 1531/1993, 3 § osaksi laissa 1531/1993, 4 a § laissa 475/2001, 5 §, 8 §:n 1 momentti ja 14 § laissa 832/2004 ja 9 § osaksi laissa 541/1982 sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 541/1982 ja 1531/1993, uusi 3 momentti, jolloin *muutettu* 3 ja nykyinen 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi seuraavasti:

Laki

kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta

2 §

(2 ja 3 mom. kuten LA)

Kansanedustajalla on oikeus saada vanhuuseläkkeensä varhennettuna soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin *valtion palveluksessa olevien työntekijöiden eläkkeistä säädetään*.

3 §

(Kuten LA)

4 § (*Uusi*)

Eläkeajaksi työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä varten luetaan myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän saavuttamisen välinen aika soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin *valtion palveluksessa olevien työntekijöiden eläkkeistä säädetään*.

4 a §

(Kuten LA)

5 §

Eläkkeen perusteena oleva palkkio lasketaan kuukautta kohden edustajanpalkkiosta annetun lain (328/1947), valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkiosta ja korvauksista annetun lain (1096/2006) ja Suomesta Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta ja eläkkeestä annetun lain (1184/1994) nojalla edustajantoimesta enintään 15 viimeisen täyden kalenterivuoden aikana maksettujen palkkioiden perusteella. Kunkin vuoden palkkio tarkistetaan *eläkkeen alkamisvuoden tasoon* vuoteen 2005 saakka indeksillä ja vuodesta 2005 lukien (*poist.*) palkkakertoimella, *josta säädetään työntekijän eläkelain (395/2006) 96, 97 ja 100 §:ssä*. Kunkin vuoden palkkiosta vähennetään ensin määrä, joka vastaa sanotulle vuodelle vahvistettua työntekijäin eläkemaxiprosenttia. Eläkkeen perusteena oleva palkkio on näin laskettujen vuosipalkkioiden keskiarvo kuukautta kohden. Jos edustajantoimi on kestänyt vähemmän kuin 15 vuotta, eläkkeen perusteena oleva palk-

kio lasketaan tämän ajan täysien kalenterivuosi-
sien aikana maksetuista palkkioista. Jos edusta-
jantoimi ei ole jatkunut yhtään täyttä kalenteri-
vuotta, eläkkeen perusteena oleva palkkio laske-
taan sen aikana jatkuneiden täysien kalenteri-
kuukausien aikana maksetuista palkkioista.

8, 9, 11 ja 14 §
(Kuten LA)

18 §

Eläkkeen hakemiseen, alkamiseen, maksami-
seen, lakkauttamiseen, maksamisen keskeyttä-
miseen, uudelleen myöntämiseen, ennakkotie-

don antamiseen, sopeuttamiseen eliniän odot-
teen muutokseen ja eläkkeen määrän tarkistami-
seen samoin kuin muutoksenhakuun ja tiedok-
siantoon päätöksestä sekä tietojen antamiseen ja
saamiseen sovelletaan, mitä valtion palvelukses-
sa olevien työntekijöiden eläkkeistä säädetään.
Eduskunnan *kanslian* on eläkkeiden maksami-
sen valvontaa varten ilmoitettava kunnalliselle
eläkelaitokselle tiedossaan olevista, asiaan vai-
kuttavista seikoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä *maalis-
kuuta* 2011.

(2 mom. kuten LA)

2.

Laki

kansanedustajain perhe-eläkelain (*poist.*) muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansanedustajain perhe-eläkelain (107/1990) *nimike*, 1 §:n 1 momentti ja 2 §, sellaise-
na kuin niistä on 1 §:n 1 momentti laissa 833/2004, seuraavasti:

Laki

kansanedustajan perhe-eläkkeestä

1 §

Kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisra-
hasta annetun lain (329/1967) 1 §:n 1 momentti-
sa tarkoitettun henkilön kuoltua suoritetaan hän-
nen jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä so-
veltuvien osin samojen säännösten mukaan kuin
valtion palveluksessa olleen työntekijän osalta
säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.
(*Poist.*)

2 § (*Uusi*)

Tämän lain mukaista perhe-eläkettä yhteenso-
vitettaessa on yhteensovitusperusteesta voimas-
sa, mitä *kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutu-
misrahasta annetun lain* 8 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä *maalis-
kuuta* 2011. Lakia sovelletaan kansanedustajiin,
joiden edustajantoimi on alkanut ensimmäisen
kerran lain voimaantulon jälkeen.

Valiokunnan uudet lakiehdotukset

3.

Laki

kansaneläkelain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaankansaneläkelain (568/2007) 6 §:n 1 momentin 11 kohta seuraavasti:

6 §

Työeläke

edustajan perhe-eläkkeestä annettu laki (107/1990); ja

Tässä laissa *työeläkkeellä* tarkoitetaan seuraavien säädösten mukaisia työ- ja perhe-eläkkeitä:

11) *kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annettu laki (329/1967) ja kansan-*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

4.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaaneläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n 2 momentin 8 kohta seuraavasti:

8 §

Oikeus asumistukeen

valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai leskeneläkettä; sekä

Oikeus asumistukeen on myös henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

8) *kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain (329/1967), kansanedustajan perhe-eläkkeestä annetun lain (107/1990) tai*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

5.

Laki

vammaisetuuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 9 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

9 §

Eläkettä saavan hoitotuki

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täytäneellä henkilöllä, joka saa:

2) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä tarkoitettujen lakien, kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain (329/1967), valtioneuvoston jäsenen oikeudesta

eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

Helsingissä 19 päivänä tammikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Inkeri Kerola /kesk	Håkan Nordman /r
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Markku Pakkanen /kesk
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Päivi Räsänen /kd
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Paula Sihto /kesk
	Arja Karhuvaara /kok	Seppo Särkiniemi /kesk
	Anneli Kiljunen /sd	Satu Taiveaho /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Lenita Toivakka /kok
	Sanna Lauslahti /kok	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.